

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 373/2017-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. júna 2017 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Lajosa Mészárosa predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Jurajom Trokanom, Radlinského 1, Trnava, ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8 MCdo 8/2015 z 28. októbra 2015, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. februára 2016 osobne doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. Jurajom Trokanom, Radlinského 1, Trnava, ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 8 MCdo 8/2015 z 28. októbra 2015 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

Zo sťažnosti a z príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľ bol účastníkom konania vedeného Okresným súdom Trnava (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 14 C 125/2011 v procesnom postavení žalobcu, ktorý sa proti obchodnej spoločnosti [REDACTED] (ďalej len „žalovaná“), domáhal určenia neplatnosti okamžitého skončenia pracovného pomeru. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 14 C 125/2011 z 22. marca 2013 (ďalej len „rozsudok z 22. marca 2013“) zamietol žalobu sťažovateľa a konanie o určenie, že pracovný pomer sťažovateľa u žalovanej neskončil a trvá, a o určenie povinnosti žalovanej umožniť sťažovateľovi pokračovať v práci do 10 dní od nadobudnutia právoplatnosti rozsudku, ako aj v časti o náhradu mzdy za obdobie od 11. augusta 2012 do 31. decembra 2012 vrátane príslušenstva zastavil. Na základe sťažovateľom podaného odvolania proti označenému rozsudku okresného súdu Krajský súd v Trnave (ďalej len „krajský súd“) rozsudok súdu prvého stupňa rozsudkom sp. zn. 23 Co 270/2013 z 2. júna 2014 (ďalej len „rozsudok z 2. júna 2014“) potvrdil ako vecne správny. Mimoriadne dovolanie podané generálnym prokurátorom Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) proti rozsudku krajského súdu z 2. júna 2014 najvyšší súd napadnutým uznesením odmietol.

Sťažovateľ namieta, že najvyšší súd v rovnakej právnej veci iných žalobcov proti žalovanej rozhodol opačne. Okresný súd totiž rozsudkom sp. zn. 27 Cpr 1/2011 z 26. novembra 2012 (ďalej len „rozsudok z 26. novembra 2012“) žalobu iných žalobcov v rovnakej veci zamietol a následne krajský súd rozsudkom sp. zn. 10 CoPr 1/2013 zo 4. septembra 2013 rozsudok okresného súdu z 26. novembra 2012 zmenil tak, že žalobe vyhovel. Po podaní dovolania žalovanou najvyšší súd rozsudkom sp. zn. 6 Cdo 460/2013 z 25. júna 2015 (ďalej len „rozsudok z 25. júna 2015“) dovolanie zamietol, pričom sťažovateľ o tom, že v označenej (inej) veci bolo dovolanie zamietnuté, senát najvyššieho súdu „8MCdo“ (rozhodujúci v jeho veci) listami z 1. júla 2015 a 12. októbra 2015 informoval.

Za kardinálny problém hmotného a procesného práva sťažovateľ považuje to, že v rovnakej právnej veci rozhodol najvyšší súd opačne, pričom rozsudok najvyššieho súdu z 25. júna 2015 preukazuje, že *„rozhodnutia súdov napadnuté mimoriadnym dovolaním generálneho prokurátora sú vydané v rozpore s platným právom. Sme presvedčení,*

že nesprávne vec posúdili aj právne Okresný súd Trnava (rozsudok zo dňa 22. 03. 2013, spis. zn. 14C/125/2011) a Krajský súd v Trnave (rozsudok zo dňa 02. 06. 2014, spis. zn. 23Co/270/2013), ktorých rozsudky boli napadnuté mimoriadnym dovolaním. Senát najvyššieho súdu, ktorý rozhodoval o mimoriadnom dovolaní, vedel o tom (listy sťažovateľa z 01. 07. 2015 a z 12. 10. 2011), že iný senát najvyššieho súdu, t. j. 6 Cdo, rozhodol v právne a skutkovo totožnej veci už v júni 2015 s rozdielnym právnym názorom ako okresný súd a krajský súd, ktorých rozhodnutia boli napadnuté mimoriadnym dovolaním.“.

Sťažovateľ zdôrazňuje, že „dal podnet generálnemu prokurátorovi na podanie mimoriadneho dovolania, nakoľko sťažovateľ by nesprávne právne posúdenie veci ako právny titul dovolania nemohol použiť. Ak Najvyšší súd Slovenskej republiky v uznesení 8 MCdo/8/2015 zo dňa 28. 10. 2015, ktorým rozhodol, že mimoriadne dovolanie odmieta, uvádza, že sme mali podať dovolanie, takéto tvrdenie nemá oporu v zákone. V danej veci preto generálny prokurátor podal mimoriadne dovolania.“.

Opodstatnenosť mimoriadneho dovolania odôvodnil generálny prokurátor tým, že rozhodnutiami všeobecných súdov bol porušený zákon a zároveň, že v nich všeobecné súdy nesprávne vec právne posúdili.

Sťažovateľ v ďalšom poukazuje aj na nesúlady výroku napadnutého uznesenia najvyššieho súdu s jeho odôvodnením, keďže „odmietnutie mimoriadneho dovolania nie je podložené žiadnym zdôvodneným (v súlade s platnou právnou úpravou) právnym argumentom zo strany dovolacieho súdu. V texte odôvodnenia uznesenia odmietajúceho mimoriadne dovolanie nie sú uvedené žiadne zákonné ustanovenia, ktoré oprávňovali účastníka sporu podať dovolanie, resp. riadny opravný prostriedok. Vedomosť o možnosti podať dovolanie nemal pravdepodobne ani konajúci senát a takúto skutočnosť ani v odôvodnení odmietnutia mimoriadneho dovolania neuviedol.“.

Na základe uvedených skutočností považuje sťažovateľ napadnuté uznesenie najvyššieho súdu za nedostatočne odôvodnené.

Sudcovia senátu „8MCdo“ najvyššieho súdu mali na základe existencie:

„- uznesenia pléna Ústavného súdu Slovenskej republiky PLz. ÚS 3/2015-22 zo dňa 18. marca 2015,

- spoločného stanoviska občianskoprávneho a obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 20. októbra 2015 – Zbierka stanovísk NS a súdov SR 8/2015 k prípustnosti mimoriadneho dovolania v zmysle § 243e až § 243j Občianskeho súdneho poriadku,

- rozhodnutia najvyššieho súdu číslo 6 Cdo 460/2013 zo dňa 25. 06. 2015 vo veci žalobcov [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] proti žalovanej..., ktorým bolo dovolanie žalovanej zamietnuté,

- podaní podnecovateľa mimoriadneho dovolania listami zo dňa 01. 07. 2015 a 12. 10. 2015, preukázaniu nielen prípustnosť mimoriadneho dovolania, ale aj právnu skutočnosť, že rozhodnutiami v prvom a druhom stupni v predmetnej veci bol porušený zákon a podanie mimoriadneho dovolania si vyžiadala ochrana práv a zákonom chránených záujmov účastníka konania, keďže túto ochranu nie je možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami ako mimoriadnym dovolaním. ... na základe vedomosti o uznesení pléna Ústavného súdu Slovenskej republiky PLz. ÚS 3/2015-22 zo dňa 18. marca 2015 a na základe vedomosti o spoločnom stanovisku občianskoprávneho a obchodnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 20. októbra 2015 – Zbierka stanovísk NS a súdov SR 8/2015 mali konať tak, aby právne vety z týchto rozhodnutí rešpektovali. Nerešpektovaním... stanovísk vedome porušili povinnosti sudcu rozhodovať nestranne a nezaujato.“

Odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu neuvádza, či „účastník mal možnosť využiť nejaký riadny alebo mimoriadny opravný prostriedok, iba konštatuje, že ak takúto možnosť nevyužil, mimoriadne dovolanie treba odmietnuť. Odôvodnenie neodkazuje na žiadne ustanovenie právneho predpisu, na základe ktorého mal účastník možnosť využiť riadny alebo mimoriadny opravný prostriedok, ani o aký opravný prostriedok konkrétne malo ísť. K tomu považujeme ešte za potrebné dodať, že aj samotné mimoriadne dovolanie je opravným prostriedkom, ktorý bol v tomto prípade podaný z podnetu účastníka. Z uvedených dôvodov, vydanie uznesenia o odmietnutí mimoriadneho dovolania vo veci 8 MCdo 8/2015 pokladáme preto za svojvoľné rozhodnutie, ktoré je v rozpore s právom

a spôsobilé spôsobiť obzvlášť závažný následok pre účastníka, t. j. odňatie možnosti konať pred súdom, resp. spôsobiť nemalé finančné straty. “.

Najvyšší súd nedokázal podľa sťažovateľa v odôvodnení napadnutého uznesenia identifikovať konkrétny opravný prostriedok, ktorý mohol (podľa názoru najvyššieho súdu) účastník konania využiť, a zároveň ani to, či malo ísť o mimoriadny alebo iný opravný prostriedok, keď v odôvodnení uvádza: *«podnecovateľ mimoriadneho dovolania (žalobca) nevyužil dostupný (mimoriadny) opravný prostriedok“ – uvedením slova „mimoriadny“ v zátvorke najvyšší súd len potvrdzuje svoju neistotu (nevedomosť) o existencii opravného prostriedku, tým že nevie jednoznačne označiť ani to, či malo ísť o mimoriadny alebo iný opravný prostriedok.»*

Na základe uvedeného sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie rozhodol takto:

„Základné právo sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie a na súdnu ochranu podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky bolo porušené uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 28. októbra 2015... 8 MCdo 8/2015 v právnej veci žalobcu [REDAKOVANÉ] proti žalovanej [REDAKOVANÉ] o určenie neplatnosti okamžitého skončenia pracovného pomeru s prísl., ktorým bolo odmietnuté mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora.

Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky o odmietnutí mimoriadneho dovolania zo dňa 28. októbra 2015... 8 MCdo 8/2015 a vec sa vracia Najvyššiemu súdu SR na ďalšie konanie. “

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,

alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene, môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) možno v súlade s ustálenou judikatúrou ústavného súdu hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi namietaným rozhodnutím alebo iným označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 66/98, III. ÚS 168/05, IV. ÚS 136/05, I. ÚS 453/2011).

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Predmetom predbežného prerokovania sťažnosti je posúdenie ústavnej udržateľnosti odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu z pohľadu záruk obsiahnutých v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Sťažovateľ považuje napadnuté uznesenie najvyššieho súdu za nedostatočne odôvodnené a nepresvedčivé a zároveň za svojvoľné, keďže najvyšší súd nedokázal v odôvodnení napadnutého uznesenia identifikovať konkrétny opravný prostriedok, ktorý mohol (podľa názoru najvyššieho súdu) účastník konania využiť, a zároveň ani to, či malo ísť o mimoriadny alebo iný opravný prostriedok.

Sťažovateľ v tejto súvislosti s prihliadnutím na uznesenie ústavného súdu sp. zn. PLZ. ÚS 3/2015 z 18. marca 2015, stanovisko občianskoprávneho a obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu z 20. októbra 2015 k prípustnosti mimoriadneho dovolania v zmysle v tom čase platného a účinného § 243e až § 243j Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) a s poukazom na uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 460/2013 z 25. júna 2015 v totožnej veci iných žalobcov argumentuje, že najvyšší súd mal v jeho veci preukázanú procesnú prípustnosť mimoriadneho dovolania.

Napadnutým uznesením najvyššieho súdu bolo mimoriadne dovolanie smerujúce proti rozsudku krajského súdu z 2. júna 2014 odmietnuté ako procesne neprípustné v súlade s § 243i v spojení s § 243b ods. 5 OSP na podklade zistenia, že sťažovateľ nevyužil možnosť podať proti citovanému rozsudku krajského súdu dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok.

V súvislosti s otázkou posúdenia prípustnosti mimoriadneho dovolania ústavný súd v prvom rade zdôrazňuje, že vo svojej podstate ide o otázku zákonnosti, pričom jej riešenie v zásade nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľa (m. m. IV. ÚS 35/02).

Ústavný súd v nadväznosti na argumentáciu sťažovateľa považuje za vhodné poukázať tiež na svoju ustálenú judikatúru, v ktorej opakovane uvádza, že nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd v zásade nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06).

Ústavný súd konštantne judikuje, že súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je pritom vždy posudzované

so zreteľom na konkrétny prípad (porovnaj napríklad *Georgidias v. Grécko* z 29. 5. 1997, Recueil III/1997).

V napadnutom uznesení najvyšší súd poukázal na zjednocujúce stanovisko občianskoprávneho a obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 94/2015, podľa ktorého „Procesná prípustnosť mimoriadneho dovolania podaného na podnet účastníka je v občianskom súdnom konaní podmienená tým, že tento účastník najprv sám neúspešne využil možnosť podať všetky zákonom dovolené riadne a mimoriadne opravné prostriedky, ktoré boli potencionálne spôsobilé privodiť pre neho priaznivejšie rozhodnutie. Pokiaľ túto možnosť nevyužil, mimoriadne dovolanie treba odmietnuť.“.

V nadväznosti na citované stanovisko najvyšší súd osobitne v prerokúvanej veci zdôraznil, že pri rozhodovaní o mimoriadnom dovolaní nemožno brať zreteľ len na generálnym prokurátorom namietané „*porušenie zákona, lebo je potrebné zachovať ústavnoprávne relevantnú rovnováhu medzi právom na spravodlivé súdne konanie a ústavným princípom právnej istoty. Právo na spravodlivý súdny proces treba pritom vnímať ako právo, ktoré sa netýka len jedného z účastníkov konania (jednej procesnej strany) a sleduje len jeho práva a oprávnené záujmy; právo na spravodlivý súdny proces sa viaže na občianske súdne konanie ako celok a právne postavenie všetkých jeho účastníkov rovnako. Najvyšší súd pri riešení otázky prípustnosti mimoriadneho dovolania musí dať prednosť ústavnému princípu právnej istoty vtedy, keď účastník sám nevyužil všetky dostupné procesné prostriedky poskytované právnym poriadkom za účelom nápravy konania alebo rozhodovania súdov a zostal v tomto smere pasívny. To rovnako platí vtedy, keď sa účastník občianskeho súdneho konania sám svojim procesným úkonom (vzdaním sa odvolania) zbavil možnosti podať dostupný opravný prostriedok. V oboch týchto prípadoch je procesná aktivita generálneho prokurátora podávajúceho mimoriadne dovolanie neprípustná a nemôže mať procesné dôsledky predpokladané v ustanoveniach § 243e až § 243j O. s. p. V danom prípade generálny prokurátor napadol mimoriadnym dovolaním rozsudok odvolacieho súdu vo veci samej. Zo spisu vyplýva, že žalobca tento výrok nenapadol dovolaním. Vzhľadom na to, že v predmetnom konaní podnecovateľ*“.

mimoriadneho dovolania (žalobca) nevyužil dostupný (mimoriadny) opravný prostriedok, najvyšší súd dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je v danom prípade procesne neprípustné.“.

Z citovanej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu podľa názoru ústavného súdu zjavne vyplýva, že práve skutočnosť, že sťažovateľ v prerokúvanej veci dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok proti rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudok krajského súdu z 2. júna 2014) nepodal, bola dôvodom, pre ktorý najvyšší súd napadnutým uznesením mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora odmietol ako procesne neprípustné.

S prihliadnutím na obsah sťažnosti možno identifikovať postoj sťažovateľa, ktorý nesúhlasí so záverom najvyššieho súdu prezentovaným v napadnutom uznesení, naopak tvrdí, že podmienky na „*meritórne preskúmanie dovolania*“ boli dané. Z tohto postoja sťažovateľa možno zároveň vyvodit' jeho nesúhlas s názorom najvyššieho súdu, podľa ktorého je podmienkou procesnej prípustnosti mimoriadneho dovolania podaného generálnym prokurátorom aktívne využitie mimoriadneho opravného prostriedku – dovolania nespokojným účastníkom konania, a to bez toho, aby v samotnom texte napadnutého uznesenia najvyšší súd uviedol zákonné ustanovenia, ktoré by účastníka sporu oprávňovali tento mimoriadny opravný prostriedok podať.

V judikatúre ústavného súdu sa ustálil právny názor, podľa ktorého mimoriadne dovolanie predstavuje výnimku z pravidla stability súdneho rozhodnutia vyjadreného jeho právoplatnosťou. Podstatou tejto výnimky je účel mimoriadneho opravného prostriedku, ktorým je jeho výnimočné použitie s cieľom presadiť vecnú správnosť a spravodlivosť súdneho rozhodnutia v odôvodnených prípadoch. Uvedený účel môže mimoriadne dovolanie splniť iba v prípade, ak sú splnené kritériá akceptovateľnosti jeho právnej úpravy; jedným z týchto kritérií je povinnosť vyčerpať iné dostupné právne prostriedky nápravy pochybení vytýkaných v mimoriadnom dovolaní. Rešpektovanie týchto kritérií je nevyhnutné z hľadiska princípov právneho štátu (čl. 1 ústavy), ako aj z hľadiska práva

na súdnu ochranu (čl. 46 ústavy) a práva na spravodlivý súdny proces v súlade s hodnotami zaručenými čl. 6 ods. 1 dohovoru (m. m. PL. ÚS 57/99, II. ÚS 185/09, II. ÚS 280/2010).

Reštriktívne posudzovanie mimoriadneho dovolania súvisí s princípom právneho štátu, a to s princípom právnej istoty, ktorého zákonným naplnením v civilnom procese je inštitút právoplatnosti súdnych rozhodnutí, teda ich záväznosti a nezmeniteľnosti. Rovnako súvisí s princípom rovnosti, keď intervenciou tretej osoby (generálneho prokurátora) sa *prima facie* narúša právna istota druhého účastníka spoliehajúceho sa na záväzné a nezmeniteľné súdne rozhodnutie. S princípom rovnosti a bezrozpornosti právneho poriadku súvisí napríklad aj okolnosť, že v prípadoch dovolania podaného účastníkom konania je za dôvod neprípustnosti považovaný tiež finančný cenús (čo je v hre) vyjadrený v § 238 ods. 5 OSP, kým v prípade mimoriadneho dovolania podávaného generálnym prokurátorom takýto finančný cenús explicitne z právnej úpravy nevyplýva (I. ÚS 117/2016).

Ústavný súd ďalej poznamenáva, že aj z početnej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) možno vyvodit' kritický postoj ESLP k mimoriadnym opravným prostriedkom, ktoré závisia od úvahy príslušného orgánu verejnej moci, či dôjde k podaniu takéhoto mimoriadneho opravného prostriedku, alebo nie a následne k vyneseniu rozhodnutia, ktorým sa zruší právoplatné konečné rozhodnutie. V zmysle judikatúry ESLP je však prípustné zasiahnuť do nastolenej právnej istoty právoplatným rozhodnutím vnútroštátneho súdu vtedy, ak v konaní došlo k zásadnej vade alebo závažnému excesu, ktorý je potrebné napraviť, ak sú tu mimoriadne okolnosti prípadu, pričom však podľa judikatúry ESLP za takúto vadu (exces) však nemožno považovať skutočnosť, že na predmet konania existujú dva rozličné názory, pretože právna istota v sebe zahŕňa požiadavku rešpektovania princípu *res iudicata*, ktorej prejavom je nezmeniteľnosť rozhodnutia. Uplatňovanie tohto princípu vychádza zo zásady, že žiadna zo strán nie je oprávnená žiadať o preskúmanie konečného a záväzného rozhodnutia len z toho dôvodu, aby dosiahla znovuo tvorenie prípadu a jeho nové skúmanie, pretože takýto mimoriadny opravný prostriedok by *de facto* mal charakter odvolania. Zrušené môžu byť po tejto línii rozhodnutia iba na účely nápravy fundamentálnych chýb (pozri Ryabykh proti Rusku

z 24. 7. 2003, sťažnosť č. 52854/99, bod 52). V tejto súvislosti tiež ESLP už judikoval, že nesúhlas s právnym posúdením prípadu odvolacím súdom nie je sám osebe mimoriadnou okolnosťou odôvodňujúcou zrušenie právoplatného rozhodnutia (pozri Kot proti Rusku z 18. 1. 2007, sťažnosť č. 20887/03, bod 29).

Judikatúra ústavného súdu i všeobecných súdov k otázke prípustnosti mimoriadneho dovolania podávaného generálnym prokurátorom sa predovšetkým pod vplyvom judikatúry ESLP plynutím času menila, pričom tieto zmeny charakterizuje tendencia reštriktívnejšieho prístupu súdnych orgánov k oprávneniu generálneho prokurátora podávať mimoriadne dovolanie. Európsky súd pre ľudské práva opakovane potvrdil, že pripúšťa určité zásahy do konečných súdnych rozhodnutí ako výnimku zo zásady právnej istoty a zo zásady *res judicata*, ak je takýto zásah odôvodnený potrebou nápravy extrémnej chyby.

Mimoriadny prieskum sa nesmie uplatňovať ako zastreté odvolanie (*appeal in disguise*) a samotná možnosť existencie dvoch právnych názorov na predmet konania nie je dôvodom na opätovné posúdenie veci. Odkloniť sa od tohto princípu je možné iba tam, kde je to nevyhnutné z dôvodu okolností podstatného a závažného významu (Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z 23. 7. 2009, sťažnosť č. 8269/02, bod 33). Vo veci Bulgakova proti Rusku (rozsudok z 18. 1. 2007, sťažnosť č. 69524/01, bod 34) ESLP k otázke mimoriadneho prieskumu súdnych rozhodnutí uviedol: «... *Dohovor zásadne umožňuje „znovuotvorenie“ právoplatne rozhodnutých konaní v prípade, ak vyjdú najavo nové skutočnosti. Akokoľvek preskúmanie rozhodnutia by sa malo uplatniť pre účely nápravy hrubých (veľkých) pochybení súdu..., a nie iba ako inštitút predstavujúci vo svojej podstate odvolanie.*» Rovnako možno poukázať na rozhodnutia ESLP z 9. 6. 2015 vydané vo veciach proti Slovenskej republike (DRAFT-OVA, a. s., PSMA, s. r. o., a COMPCAR, s. r. o.), v ktorých sa taktiež pripomína význam a obsah princípu rovnosti zbraní a princípu právnej istoty, s ktorými bezprostredne súvisí otázka záväznosti, nezrušiteľnosti a dôveryhodnosti právoplatných súdnych rozhodnutí, ktoré boli napadnuté z iniciatívy generálneho prokurátora vyjadrenej podaním mimoriadneho dovolania (I. ÚS 117/2016).

K problematike posudzovania mimoriadneho dovolania ústavný súd vydal uznesením sp. zn. PLz. 3/2015 z 18. marca 2015 zjednocujúce stanovisko, v ktorého výrokovej časti sa uvádza: „Rešpektujúc princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím, zohľadňujúc princíp subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako i výnimočnosť mimoriadneho dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku podávaného generálnym prokurátorom Slovenskej republiky, je jeho prípustnosť v civilnom konaní akceptovateľná za podmienky vyčerpania všetkých zákonom dovolených riadnych, ako aj mimoriadnych opravných prostriedkov, ktoré mal účastník konania k dispozícii a ktoré mohol účinne využiť na ochranu svojich práv a oprávnených záujmov.“

V nadväznosti na zjednocujúce stanovisko pléna ústavného súdu prijal aj najvyšší súd (resp. jeho občianskoprávne a obchodnoprávne kolégium) 20. októbra 2015 (už spomínané) zjednocujúce stanovisko občianskoprávneho a obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 94/2015.

Nosný dôvod odmietnutia mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora vo veci sťažovateľa uvedený explicitne v odôvodnení napadnutého uznesenia najvyššieho súdu vychádza z toho, že sťažovateľ predtým, ako v jeho veci generálny prokurátor podal mimoriadne dovolanie, sám mohol (a mal) podať mimoriadny opravný prostriedok (dovolanie) podľa § 236 a nasl. OSP, ktorý mal k dispozícii a ktorý bol potenciálne spôsobilý podstatne ovplyvniť rozhodnutie v merite veci. Keďže tak sťažovateľ neurobil (dovolanie nepodal), ani podľa názoru ústavného súdu nebola naplnená dikcia procesného predpisu „a túto ochranu nie je možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami“ (§ 243e ods. 1 *in fine* OSP).

Podľa názoru ústavného súdu napadnuté uznesenie najvyššieho súdu odôvodnené poukazom na závery obsiahnuté v zjednocujúcom stanovisku občianskoprávneho a obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 94/2015 možno v posudzovanom

prípade považovať pre účely procesného rozhodnutia o mimoriadnom dovolaní podanom generálnym prokurátorom za primerane odôvodnené a nemožno ho považovať za arbitrárne.

Najvyšší súd v napadnutom rozhodnutí objasnil sťažovateľovi prijaté stanovisko, ktoré vychádza z názoru, že postup účastníka občianskeho súdneho konania, ktorý mal v určitom prípade možnosť napadnúť rozhodnutia súdov odvolaním alebo dovolaním a uvedenú možnosť nevyužil, aj keď také opravné prostriedky mali potenciál podstatne ovplyvniť rozhodnutie súdu, sa prieči všeobecne rešpektovanej zásade „*vigilantibus iura scripta sunt*“.

V prípade pasivity účastníka konania pri takejto ochrane svojich práv je neskoršia aktivita generálneho prokurátora vyúsťujúca do podania mimoriadneho dovolania neprípustná a nemôže mať procesné dôsledky predpokladané v § 243e až § 243j OSP.

Preskúmaním napadnutého uznesenia ústavný súd dospel k záveru, že najvyšší súd konal v medziach svojej právomoci, keď príslušné ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku podstatne pre posúdenie danej veci interpretoval a aplikoval ústavne súladným spôsobom, jeho úvahy vychádzajú z konkrétnych faktov, sú logické, a preto aj celkom legitímne a právne akceptovateľné. Najvyšší súd svoje rozhodnutie o odmietnutí mimoriadneho opravného prostriedku náležite a presvedčivo odôvodnil v zmysle § 157 ods. 2 OSP, čím zodpovedal všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, ktorej sa sťažovateľ pred ním domáhal, preto jeho závery v žiadnom prípade nemožno považovať za arbitrárne alebo zjavne neodôvodnené.

Skutočnosť, že najvyšší súd sa odchýlil od predstáv a očakávaní sťažovateľa, ešte neznamená, že došlo k porušeniu jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (podobne napr. II. ÚS 3/97, I. ÚS 225/05, II. ÚS 56/07, I. ÚS 232/08).

Keďže ústavný súd nezistil žiadnu príčinnú súvislosť medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a označenými právami, porušenie ktorých sťažovateľ namietal, predloženú sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. júna 2017